

Gotlands Botaniska Förening

Jörgen Petersson
Humlegårdsvägen 18
621 46 Visby
Mobil: 070 655 82 05
Mejladress: jorgen.petersson1945@gmail.com

Regeringskansliet
Miljödepartementet
Rättssekretariatet
Miljöprövningsenheten

Synpunkter från Gotlands Botaniska Förening på ”Remiss av promemorian Regeringsprövning av kalkstenstäcker i undantagsfall” (diarienummer: M2021/01600)

Gotlands Botaniska Förening (fortsättningsvis GBF) har tagit del av promemorian enligt ovan. GBF har märkligt nog varken per brev eller mejl fått kännedom om att föreningen är remissinstans eller fått oss tillsänt själva promemorian. Från utomstående personer har GBF fått kännedom om detta och laddat ned handlingarna från regeringens hemsida. På grund av tidsbrist har GBF alltså inte kunnat fingranska handlingarna.

GBF finner det oroande att regeringen sätter sig över den gällande domen från Mark- och miljööverdomstolen (MMÖD) i detta ärende rörande Cementas verksamhet vid Filehajdar på Gotland. Vad GBF kan förstå har domen från MMÖD meddelats på ett korrekt sätt utifrån synpunkter från myndigheter, föreningar och privatpersoner som har överklagat Mark- och miljödomstolens tidigare beslut (notera att en av de särskilda ledamöterna redan i denna dom var skiljaktig).

Samtliga statliga myndigheter, ideella föreningar och en rad privatpersoner motsatte sig en utvidgad brytning på Filehajdar. Huvudinvändningen var de bristfälliga undersökningar och slutsatser som presenterades av Cementa vid förhandlingarna rörande påverkan på grundvatten samt ytvatten mot närliggande områden för Natura 2000. Större mängder dricksvatten skulle också undandras för Slite samhälle. Flera instanser framförde även synpunkter på brister i MKB och dess slutsatser rörande påverkan på skyddade arter samt påverkan på Natura 2000.

Cementa har sedan 1983 varit verksam på Filehajdar, då tillstånd erhöles genom regeringsbeslut (!) trots en stor opinion på Gotland som motsatte sig brytningen. Filehajdar hade då sedan länge varit känt för sina stora naturvärden i ett nationellt likväl som i ett internationellt perspektiv. Trots att bolaget nu varit verksamt i området under närmare 40 år har få undersökningar vidtagits från bolagets sida för att utröna den påverkan på miljön som verksamheten åstadkommit. Enstaka borrhål har funnits under dessa år. Först i och med frågor från remissinstanser och domstolar rörande vattnets rörelser i berggrunden och som ytvatten började bolaget sent omsider en del undersökningar. Vid förhandlingarna hösten 2020 saknades alltså längre tidsserier med basvärden och förändringar i t.ex. vattenföring som kunde fastställa verksamhetens påverkan på miljön runt brottet samt Gotlands dricksvattenförsörjning. Förmodligen var detta en av orsakerna till MMÖD:s avslag på ansökan.

Det senaste tillståndet för brytning på Filehajdar erhöles 2010. Detta tillstånd erhöles under en period då miljödomstolar och andra myndigheter i Sverige följde en praxis gällande EU:s direktiv som i mars 2021 har fått bakläxa av EU-domstolen:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=238465&pageIndex=0&doclang=sv&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=8380473>.

GBF är tveksam till om tillstånd över huvud taget kunnat meddelas för brytning om EU-domstolens tolkning av direktiven varit gällande i Sverige vid tillfället. Det område som har försvunnit sedan 2010 samt den del som ännu finns kvar av det då givna tillståndet består utslutande av prioriterade naturtyper enligt EU:s Art- och habitatdirektiv (Livsmiljödirektivet). Livsmiljöer för tre fjärilsarter och en kärlväxt ingående i Art- och habitatdirektivet samt ett antal fåglar i Fågeldirektivet har försvunnit eller kommer att försvinna om Cementa tillåts fortsätta brytningen på Filehajdar enligt beslutet år 2010.

GBF motsätter sig den lagändring som föreslås i promemorian dels av ovan anförda skäl dels genom de tveksamma juridiska förhållanden som regeringens ingripande kan åstadkomma för kommande beslut enligt Miljöbalken.

Visby den 3 september 2021
För Gotlands Botaniska Förening

Jörgen Petersson, ordf.